DEO OPT. MAX. VNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ, ET SANCTO LVCÆ ORTHODOXORVM MEDICORVM PATRONO.

QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPVTATIONIBVS MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM, DIE IOVIS, XXII. MARTII.

M. ROBERTO PATIN, Doctore Medico, Moderatore.

1071.

An Senibus Vinum parcius, dilutius?

QVOTIDIANO corporis defectui, qui naturalis quidem, at certè grauis eſt morbus, veriùs quædam mortis prolixitas, non aliter mederi poteſt homo, quàm ſi potus cibique adminiculo ſarciat quicquid illius ſucco continenter decedit. Videre autem & in omni vita meditatum habere debet, vt id tantùm adhibeat, quo vires reficiantur, non opprimantur: nempe vt ſanitatis mater eſt abſtinentia, ſic intemperantia malorum omnium Lerna eſt: Vir frugi omnibuſque vitæ partibus moderatus rectè omnia facit: potu etenim paſtuque parciore vigent membra omnia, viget & ſui compos erectuſque animus, immoderato fartum diſtentumque corpus mentem obſtupefacit, ſuas ei ſordes allinit, obſtructâque virtutis & ſapientiæ ſemitâ, ad ſublimiorum rerum contemplationem non ſinit aſſurgere. Neque verò ſatis eſt nihil prorſus vltra modum atque neceſſitatem attingere, niſi hoc ipſum quod ingeritur, ſuauiſſimum ſit, & idem facillimum ad concoquendum.

VITÆ melioris cuſtos & optima procuratrix frugalitas multos funditus ſecundæ valetudinis bonis euertit, quòd eorum quæ reſtrictè aſſumebant, peſtiferis viribus haudquaquam intellectis, inſitam ſibi à natura temperiem inculpatam ſenſim peſſimæ commutarint. Quomodo enim citiùs atteritur lima quæ ferrum radit arroditque duriſſimum; ita naturalem illum calorem, cui conficiendi alimenti partes à natura datæ ſunt, tum maximè frangi diminuique neceſſe eſt, cùm ægrè omnino ſuum abſoluit penſum; ipſæque interim vniuerſi corporis partes hoc promptiùs appellentis ſucci peregrinas induunt qualitates, quò is contumacior, minuſque coctionis patiens fuerit. Porrò diſpar eſt vitalis ille calor non ſolum in diſparis, verum-etiam in ſimilis temperamenti, ſexus, & ætatis hominibus. Oris nondum cibis firmi infantibus nihil præter geminum potandi liquoris lactei fontem Natura aperuit; quidquid fruſtra Ars adijcit, malè cedit. Secus ſe res habet in adultæ, florentis, conſtantiſque ætatis hominibus, ad quorum luculentiorem velut caminum penè nullum non coquitur, vincitur, domaturque etiam valentius alimentum, calore haud amplius, vt in puerulis, vbertate circumfuſi humoris hebeſcente; ſenes quos iam deſtituit calor, velut ad vitæ carceres reuocati infantium more tractandi ſunt mollius, quóque propius abſunt vt eorũ natura morte diſſoluatur, hoc paucioribus, coctúq; facilioribus alimentis eſt ſuſtinenda, ne velut ligna quem paſcunt ignem largiùs congeſta ſuffocant, nimio aut indomito ſucco obruatur, qui extingui debebat ſua ſponte, nullaque adhibitâ vi conſumptus igniculus.

VINVM quod ſuccus eſt è maturis vuis expreſſus, quanquàm ſit è potulentorum familia, iure tamen & in eorum quæ nutriunt numerum poteſt adſcribi: alit enim, ſed malignè: quantóque facilius eſt potu quàm cibo impleri; tantò celeriùs infuſum corpori vires inimicas effundit, argumento ſunt halitus, ructuſque fœtidi, ſitis, inquies nocturna, furiales ſomni, tremulæ manus, & quæ hoc fonte deriuata morborum ilias hominem grauiùs ſolet affligere. Vinum album ſi & generoſum, multis nominibus eſt infenſum; nigrum, ceu dulce obſtruit: rubrum citiùs in ſanguinem abire qui prędicant, ridiculi ac totius Naturæ ignari. Merum nemini non remis veliſque fugiendum, & quemadmodum fere fert humanarum ſtatus rerum, quò nobilius, hoc nocentius: ab hoc frequens οἰνάγχη, cùm vix aliquando proſit vinum, ſæpiſſime noceat, iis qui ſüa ſine corporis viribus ſuſtinere nequeunt opera, ipſiſque grande nihil niſi motâ mente loquuturis Poëtis relinquere: cæteros, ceu vult Ille, Reges, quibus ingenij munus, non laterum lacertorumque tuendum eſt, eo carere pręſtaret. Staphylium tamen ſi audias, poterit eius eſſe aliquis vſus, ſed rarior & parcior. Minore profectò impendio & labore, at maiore valetudinis commodo; ſaluberrimum vbiuis obuiæ & ante nos genitæ aquæ liquorem cæterarum more animantium quiſque ad potum adhiberet, niſi magna pars hominum, dum ſe non capit, voluptuarij potus dulcedine perinde caperetur, ac ſi non aliud ſit vitæ præmium. Hac teſſera ſuum ſibi conciliat atque demeretur hoſpitem hoſtis infeſtiſſimus, ſi quando vim manifeſtam non afferat, clam certè iugulum petiturus.

NÆ ille mentis aciem auerterat, ab ea quam profitebatur ſapientia, qui putauit vinum munus eſſe pulcherrimum mortalibus à Deo Immortali tributum. Tardum ſcilicet dictu plura homini creet bona, an mala? Eſt quidem hoc ornatum priuilegio, vt ſpirituosâ quâ pollet ſubſtantiâ iacentes diſſipataſque vires ſuſcitet colligatque promptiſſimè. At non tanti illud eſt, vt cætera quibus corpus animumq; malè mulctat incommoda, hoc, quod etiam ad nos aliunde venit, beneficio redimantur. Nempe inani acceptum ventriculo, magno eius damno ac tormento feruet, æſtuat, immaniuſq; debacchatur; ipſos autem vbi nactum eſt cibos, ſtatim peſſundat & corrumpit, ac ſi quando crudos & inquinatos non deijcit in ventrem magis ſubinde corrumpendos, turbas mouet, ſurſum effert, eijcit, effunditque omnia; vt eo onerati non magis cibum contineant, quàm arcanum. An & propterea ſui odium parit Veritas, quòd ſit Vini filia? planè id pluſquam Circeum poculum ſit oportet, quod largiuſculè hauſtum, vel Socratem momento queat in Oreſtem vertere, quod viſcera ipſa diſtendit, calefacit, ſiccat, vrit, inflammat; ſanguinem, corpus, mentemque furiat, docet libidinem, cuius inſtitores exactoreſque ſunt oculi, vitia omnia aut incendit, aut detegit, obſtantemque flagitioſis conatibus verecundiam remouet. Quid quòd Vini auiditatem auget ipſa bibendi conſuetudo; meliorique extinctâ indole, haud ſecus ac terra ſemper madida ſpinas, lolium, ranaſque educat; facit ſomnolentos, ſocordes, ſtultos, oſcitantes, obliuioſos nulliuſque frugis homines, qui ad honeſtatis & ſapientiæ lumen mentis oculos non magis aperiant, quàm ad Solis radios, qui ex diuturno morbo conualeſcunt.

TOTA igitur errant viâ, qui vinum Senibus perinde atque lac pueris accommodatum eſſe cenſent; longè aliter Medicorum Senatus: ſiue enim aliquid priſtini roboris conſeruare; ſiue officij munus tueri ac exequi; ſiue pręſtare conſilio, quo res magnæ geruntur; ſiue authoritate quæ ſenectutis apex eſt; ſiue denique, vt ætate antecellit, ita & ſententiæ principatum tenere cupiat Senex, vino debet vti dilutiſſimo ac parciſſimo, vel ſi quid vult rectius, nullo. Equidem ſemouenda interdum triſtis ſobrietas, extrahendus aliquando in exultationem liber animus; & quo pacto amariores Lupini, vbi maduere, dulceſcunt; ſic ſenum qui penè ſtomachantur omnia, aſperitas, & curæ, vino, cui inde Liberi nomen, nonnunquam diluendæ. At ne in grande ventriculi detrimentum inteſtina lis oriatur, ne iam concuſſa vitæ fundamenta quatiantur, quæque tum maximè clauum tenere debet ratio, ſua ſede vel minimum moueatur, quò quiſque eſt adultiore ſenio, hoc vini, rei omnium coctu difficillimæ, magis ſubducendus, in dieſque minuendus eſt vſus: extremamque demum ætatem agentibus vna ad potum obijcienda mulſa, vel aqua decocta. Hoc vnum potionis genus & ſiccum vegetumque corpus, & tolerabilem omniſque delirationis expertem facit ſenectutem, non ſubito frangendam, ſed ipſâ diuturnitate extinguendam: Senio quippe, velut in ægris ex morbo, quia languet calor, nimij caloris vinum ſuperare cum nequeat, ſtatim aceſcit, augetque crudos ſuccos, quorum multitudine, reliquas vitalis illius caloris quo Vita continebatur, ſcintillulas ſuffocari neceſſe eſt.

Ergo Senibus Vinum parcius, dilutius.

Proponebat Lutetiæ FRANCISCVS GOVEL Pariſinus, A. R. S. H. M. DC. LVII.